Lauku Lapa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

Nr.10 (127) (13.10.2015)

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāls "Latvijas Lopkopis" septembrī 2
- Atbalstīs mazās kooperatīvās sabiedrības 3
- Mainītas "de minimis" atbalsta veidlapas. 3
- Izmaiņas 7,6 miljonu eiro atbalsta piešķiršanas kārtībā piena ražotājiem 3
- Vai zinām, kas ir nodoklis no kapitāla pieauguma un kam tas ir jāmaksā?. 4
- Tapis skaidrs, kas ir mājražotājs 5
- Interesantas lauksaimniecības dažādošanas idejas Beļģijā. 6
- Augļu parastā puve vai tiešām dārzu bieds 8
- Piena ieguve, izmantojot rupjo lopbarību. . . .10
- Kartupeļu izēdināšana govīm un pārējiem mājlopiem 11
- Pieejams piena pašizmaksas aprēķina modelis 11
- ES dārzeņu ražas pietiekamas, cenas – zemas 12
- ES cūkgaļas tirgū pašizmaksa augstāka par cenu 13
- Situācija ES piena tirgū 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2015. gada novembrī . 14
- Noslēgusies pieteikšanās jauniešu konkursam "Laukiem būt!" 15
- Rudens ražas pateicības svētkos Magdeburgā 15

AKTUALITĀTES

JĀSTRĀDĀ PIE VIENOTA MODEĻA LAUKSAIMNIECĪBAS NOZARU PAŠIZMAKSAS APRĒĶINĀŠANAI

Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes (LOSP) ikmēneša pārstāvju sapulcē septembrī par LOSP sadarbību ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru (LLKC) un lauksaimniecības organizāciju darbību nozaru analīžu darba grupās ziņoja LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis.

Mārtiņš Cimermanis: „LLKC un LOSP diskusijā panāca pilnīgu vienprātību, ka Latvijas lauksaimniekiem kopīgi ar konsultantiem un zinātniekiem ir jāstrādā pie vienota modeļa lauksaimniecības nozaru pašizmaksas aprēķināšanai, lai varētu veikt operatīvu situācijas analīzi dažādās nozarēs un iegūt skaidrus reprezentatīvus datus par situāciju dažādās nozarēs.

▶2. lpp.

NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai

Lauku tīkls

Lauku Lapa
Nr.10 (127) (13.10.2015) Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLS "LATVIJAS LOPKOPIS" SEPTEMBRĪ

LLKC Apgādā izdotā žurnāla "Latvijas Lopkopis" septembra numurs lopkopības eksepertiem un lauksaimniekiem piedāvā plašu noderīgas informācijas klāstu par aktualitātēm nozarē.

Žurnāla septembra numurā publicēta intervija ar LLKC valdes priekšsēdētāju Mārtiņu Cimermani par situāciju lopkopībā Latvijā un LLKC piedāvājumu lopkopības saimniecībām. Vērtējot situāciju piena nozarē, M. Cimermanis atzīst, ka izdzīvot spēs tas, kurš, saimniekojot gudri, spēj saražot lētāk.

Žurnālā arī saimnieku pieredzes stāsti no Latgales – par to, kā klājas vidējām Latgales saimniecībām, intervija ar Riebiņu novada Galēnu pagasta Griblovas "Upmalu māju" saimnieku Aldi Meikulānu, bet par to, kā mājražošana palīdz izdzīvot krīzē – saruna ar Stabulnieku pagasta "Pumpuru" saimnieci Inu Mičuli. Žurnālā arī tirgus un cenu apskats par piena nozari ES, kā arī profesionāli noderīgi raksti par kukurūzas skābbarības gatavošanu, piena teļu un gaļas lopu audzēšanas niansēm, kā arī informācija par vienkāršiem slaucamo govju fermu projektiem. Aitkopjiem noderīgs būs raksts par z/s "Mežoki" saimnieka Kristapa Melbārža pieredzi, bet zirgaudzētājiem un zirgu īpašniekiem – par to, kā zirgam iemācīt iet aizjūgā.

Atgādinām, ka žurnāls "Latvijas Lopkopis" kopš augusta ir LLKC izdevums. LLKC ir lielākais lauksaimniecības konsultāciju uzņēmums ar vairāk nekā 40 tūkstošiem klientu visā Latvijā. Par žurnāla iegādes iespējām aicinām interesēties, rakstot uz e-pastu lopkopislv@inbox.lv, kā arī LLKC reģionālajos birojos.

Iveta Tomsone,
LLKC Apgāda vadītāja

◀ 1. lpp.

Tas ļautu pieņemt operatīvus lēmumus politikas veidotājiem un nevalstisko organizāciju sektoram par Latvijas pozīciju arī sarunās ar valdību un Eiropas Komisiju, kā arī analizēt problēmu situācijas Latvijā dažādās nozarēs. Turpmāk svarīga ir SUDAT (Lauku saimniecību datu uzskaites tīkla) darba uzlabošana un jaunu saimniecību iesaiste, lai iegūtu pēc iespējas kvalitatīvākus datus lēmumu pieņemšanai."

Zemkopības ministrijas un Lauku atbalsta dienesta (LAD) pārstāvji stāstīja par pēdējā laikā saasinājušos situāciju saistībā ar papuvēm. LAD direktore **Anna Vītola-Helviga** informēja par vairākām būtiskām situācijām, kas izveidojušās jaunajā plānošanas periodā. Šī sezona būtiski atšķiras no visām iepriekšējām sezonām, jo ir vairāki jauni nosacījumi, tajā skaitā daudz jaunu prasību attiecas tieši uz bioloģiskajām saimniecībām, jo šogad sākas jaunas saistības un jauni nosacījumi, līdz ar to šogad shēmā ienāk jaunas saimniecības – šogad vairāk nekā 900 jaunu klientu, un arī platības ir palielinājušās. Ir gadījumi, kad atsevišķiem atbalsta pretendentiem pieteiktajās platībās konstatēts, ka 90% no platībām ir papuves. Veicot fiziskās kontroles saimniecībās ar šo lielo papuvju platību īpatsvaru, atklājās aina, ka zāle ir sasmalcināta un atstāta uz lauka, un nekas cits nav darīts. Interpretācijas ir dažādas, tomēr šādos gadījumos tā ir lauksaimnieciskās darbības imitēšana. Pļava ir pļava, un papuve ir papuve, un LAD atbild par maksājumiem un maksājumu pareizību, un, ja pieteiktā platība neatbilst maksājuma saņemšanas nosacījumiem, tad LAD nedrīkst maksāt par šādām platībām.

Sanāksmes laikā tika diskutēts arī par jautājumu saistībā ar grozījumiem likumā „**Par nekustamā īpašuma nodokli**". Lauksaimniekus uztrauc nodokļu sloga pieaugums lauksaimniecības zemei, ko izraisa kadastrālās vērtības un arī Nekustamā īpašuma nodokļa kāpums. Tāpēc izskatot jautājumu Ministru kabinetā un tālāk virzot jautājumu uz Saeimu, cerams, ka tiks panākts, ka Nekustamā īpašuma nodokļa pieaugums kārtējā gadā nedrīkst būt lielāks par 10%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, lai lauksaimnieki spētu plānot un prognozēt savu darbību un biznesa plānu īstenošanu.

Ziņojot par Valsts ieņēmumu dienesta (VID) aktivitātēm, VID direktore **Ināra Pētersone** uzsvēra vairākas būtiskas lietas. Konstatēti pārkāpumi lauksaimniecības nozares nodokļu maksātājiem, un tie ir: preču uzskaites un attaisnojuma dokumentu reģistrācijas kārtības neievērošana; nav nodrošināta saimnieciskā darījuma izsekojamība; pārkāpumi grāmatvedības reģistru kārtošanā; netiek ievērotas grāmatvedības organizēšanas prasības. Pie "aplokšņu algu" jautājuma kā aktuālākie tiek klasificēti sekojoši pārkāpumi: netiek pareizi aprēķināti un/vai maksāti nodokļi no darba algām, kā arī VID nav iesniegtas ziņas par darba ņēmēju kustību, vai tās iesniegtas novēloti un notiek pārkāpumi darba laika uzskaitē.

VID plāno pasākumus ēnu ekonomikas samazināšanai lauksaimniecībā, tas ir: mazinot ēnu ekonomiku secīgi, nozari pēc nozares, veicināt nozaru attīstību un nodokļu maksāšanas kultūru, kas panākams sistēmas vienkāršošanas ceļā. Pastiprinot dzīvnieku, kā arī augļu un dārzeņu produktu izcelsmes un izsekojamības kontroli ražošanas, mazumtirdzniecības un vairumtirdzniecības uzņēmumos, tostarp tirgos un ielu tirdzniecības vietās.

Informāciju sagatavoja
Krista Garkalne, LOSP sabiedrisko attiecību speciāliste

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

AKTUALITĀTES

ATBALSTĪS MAZĀS KOOPERATĪVĀS SABIEDRĪBAS

Valdība 29. septembrī apstiprināja kārtību, kādā atbilstīgās mazās lauksaimniecības un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības varēs saņemt atbalstu, lai veicinātu sabiedrību izaugsmi un konkurētspēju.

Atbalsts domāts tām atbilstīgajām kooperatīvajām sabiedrībām, kuru lauksaimniecības preču un pakalpojumu apgrozījums starp sabiedrību un tās biedriem iepriekšējā gadā nepārsniedz 30 tūkstošus eiro, bet mežsaimniecības preču un pakalpojumu apgrozījums starp sabiedrību un tās biedriem nepārsniedz 40 tūkstošus eiro vidēji ar vienu biedru (rēķinot pēc biedriem, ar kuriem ir bijis apgrozījums). Šīs sabiedrības katru gadu, bet ne ilgāk par pieciem gadiem pēc pirmā atbalsta saņemšanas, kā vienreizēju maksājumu varēs saņemt atbalstu 4270 eiro gadā. Atbalstu varēs izmantot biroja telpu īrei, remontam un mēbeļu iegādei, biroja tehnikas, programmatūras un aprīkojuma iegādei, ražošanas iekārtu un laboratoriju aprīkojuma iegādei, kā arī transporta un sakaru izmaksām (izņemot transportlīdzekļu iegādi).

Lai pretendētu uz atbalstu, atbilstīgajai kooperatīvai sabiedrībai ir jāizstrādā biznesa plāns pieciem gadiem un tas jāsaskaņo ar Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas valdi, kura piecus gadus biznesa plāna īstenošanu uzraudzīs.

Lai pieteiktos uz šo atbalstu 2015. gadā, nepieciešamie dokumenti Lauku atbalsta dienestā pretendentam jāiesniedz līdz 2015. gada 30. oktobrim.

Noteikumi „Grozījumi Ministru kabineta 2015. gada 3. februāra noteikumos Nr. 60 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu pasākumam "Ražotāju grupu un organizāciju izveide"" stāsies spēkā pēc to publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis". Vairāk informācijas par noteikumiem – MK mājaslapā.

ZM informācija

MAINĪTAS "DE MINIMIS" ATBALSTA VEIDLAPAS

Lai varētu precīzi piemērot Eiropas Komisijas regulu par "de minimis" atbalsta piešķiršanu lauksaimniecībā un zivsaimniecībā, valdība 29. septembrī apstiprināja jaunu šī atbalsta piešķiršanas kārtību.

Jaunie noteikumi veidoti uz pašlaik spēkā esošo noteikumu bāzes, papildinot iesnieguma veidlapu "de minimis" atbalsta saņemšanai, ko aizpilda atbalsta saņēmējs, gan uzskaites veidlapu atbalsta piešķiršanai, ko aizpilda iestāde, kas piešķir atbalstu. Turpmāk atbalsta saņēmējam iesniegumā būs jānorāda informācija par atbalsta pretendenta atbilstību viena vienota uzņēmuma definīcijai un informācija par kārtējā gadā un iepriekšējos divos fiskālajos gados saņemto "de minimis" atbalstu un plānoto atbalstu viena vienota uzņēmuma līmenī, kā arī jāsniedz informācija par saņemto citu atbalstu, ja plānots to kumulēt ar tām pašām attiecināmajām izmaksām. Šī informācija nepieciešama, lai nodrošinātu pilnvērtīgu "de minimis" atbalsta uzskaiti atbalsta kumulācijas gadījumos.

Noteikumi "De minimis atbalsta uzskaites un piešķiršanas kārtība lauksaimniecības nozarē" un "De minimis atbalsta uzskaites un piešķiršanas kārtība zvejniecības un akvakultūras nozarē" stāsies spēkā pēc to publicēšanas oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis".

ZM informācija

IZMAIŅAS 7,6 MILJONU EIRO ATBALSTA PIEŠĶIRŠANAS KĀRTĪBĀ PIENA RAŽOTĀJIEM

Valdība 15. septembrī atbalstīja Zemkopības ministrijas (ZM) sagatavotos grozījumus noteikumos, kas nosaka valsts atbalsta piešķiršanas kārtību piena šķirņu slaucamo govju produktivitātes datu izvērtēšanai.

Izmaiņas noteikumos paredz, ka atbalstu varēs piešķirt visiem primārajiem piena ražotājiem neatkarīgi no tā, vai piens nodots katru mēnesi. Savukārt, lai pēc iespējas efektīvāk izmantotu piešķirto atbalsta finansējumu 7,6 miljonu apmērā, noteikumos palielināta atbalsta likme par 0,70 eiro.

Ņemot vērā to, ka šogad beidza darbību piena ražošanas kvotu sistēma, daudzi ganāmpulki, lai nepārpildītu tiem piešķirtās piena piegādes kvotas, izlēma pēdējos mēnešos nenodot pienu pārstrādei, bet izmantot, piemēram, pašu patēriņam. Valdībā atbalstītās izmaiņas atbalsta piešķiršanas kārtībā paredz nodrošināt atbalstu visiem primārajiem piena ražotājiem, kas laika posmā no 2015. gada no 1. janvāra līdz 31. jūlijam nodevuši pienu pārstrādei, neatkarīgi no tā, vai tas nodots katru mēnesi.

Jau ziņots, ka šī gada 18. augustā valdībā atbalstītās izmaiņas valsts atbalsta piešķiršanas kārtībā paredz ciltsdarbam nepieciešamo atbalsta maksājuma summu – 7,6 miljonus eiro, lai nodrošinātu piena šķirņu slaucamo govju produktivitātes datu noteikšanas un izvērtēšanas pakalpojumu. Valsts atbalsts ļaus saglabāt ražošanas apjomu un nodrošinās augstvērtīgu piena šķirņu slaucamo govju saglabāšanu ganāmpulka ciltskodolā.

Atbalsts paredzēts primārajiem piena ražotājiem, kas nodod pienu pārstrādei. Tāpat atbalsta piešķiršanas kārtībā noteikta ciltsdarba maksājuma diferenciācija – par govīm ar izslaukumu līdz 6999 kg, pirmpienēm un govīm ar vēl nenoteiktu produktivitāti ir paredzēts vienreizējs maksājums 45,70 eiro, bet par augstražīgām govīm – 60,70 vai 70,70 eiro.

Izmaiņas valsts atbalsta piešķiršanas kārtībā stāsies spēkā pēc to publicēšanas oficiālā izdevuma „Latvijas Vēstnesis" mājaslapā www.vestnesis.lv. Plašāka informācija par grozījumiem Ministru kabineta (MK) 2014. gada 26. augusta noteikumos Nr. 511 „Valsts atbalsta piešķiršanas kārtība piena šķirņu slaucamo govju produktivitātes datu izvērtēšanai" pieejama MK mājaslapā.

ZM informācija

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr.10 (127) (13.10.2015) Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

VAI ZINĀM, KAS IR NODOKLIS NO KAPITĀLA PIEAUGUMA UN KAM TAS IR JĀMAKSĀ?

Ja fiziskā persona pārdod sev piederošu nekustamo īpašumu, tad saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 8. panta nosacījumiem šādi ienākumi ir apliekami ar nodokli atbilstoši šī paša likuma 11.9. pantam.

Likuma "Par IIN" 9. pantā ir noteikti izņēmuma gadījumi, kad ienākums no nekustamā īpašuma pārdošanas nav ar nodokli apliekams, bet likuma 11.7. pants skaidro, kā nodoklis piemērojams, ja tiek pārdota lauksaimniecības zeme.

Tā kā likuma normas ir sarežģītas, pirms jebkura nekustamā īpašuma pārdošanas darījuma ieteicams uzmanīgi iepazīties ar likuma nosacījumiem, lai pēc darījuma nebūtu nepatīkams pārsteigums, ka ir jāmaksā nodoklis.

Ja ienākums no nekustamā īpašuma pārdošanas ir ar nodokli apliekams, tad vispārējā gadījumā nodokļa aprēķins ir šāds:

(ĪPAŠUMA PĀRDOŠANAS CENA – IEGĀDES VĒRTĪBA) X 15 %.

Ja starpība starp pārdošanas cenu un iegādes vērtību neveidojas vai ir negatīva, tas nozīmē, ka ienākuma nav un līdz ar to nodoklis nav jāmaksā.

Pārdošanas cena vienmēr ir zināma, bet visbiežāk rodas jautājums par to, kā noteikt iegādes vērtību, jo īpašums fiziskās personas rīcībā var būt nonācis ne tikai pirkuma veidā, bet arī saņemts dāvinājumā, mantojumā vai atgūts, atjaunojot īpašuma tiesības.

Kādos gadījumos ienākums no nekustamā īpašuma pārdošanas nav apliekams ar nodokli?

Ja apliekamā ienākuma aprēķinā rezultāts ir ar "+" zīmi, t. i., veidojas ienākums, tad ne vienmēr būs jāmaksā nodoklis, jo likuma "Par IIN" 9. pants nosaka gadījumus, kad šis ienākums ir ar nodokli neapliekams. Apskatīsim šos gadījumus un attiecīgās likuma normas:

1. Īpašums pieder ilgstoši un tajā ir bijusi vai ir deklarēta pārdevēja dzīvesvieta

9. panta pirmās daļas 33. punkts:

"Ienākums no nekustamā īpašuma atsavināšanas, kas maksātāja īpašumā (no dienas, kad attiecīgais nekustamais īpašums reģistrēts zemesgrāmatā) ir ilgāk par 60 mēnešiem un vismaz 12 mēnešus pēc kārtas (minētajā 60 mēnešu periodā) līdz atsavināšanas līguma noslēgšanas dienai ir personas deklarētā dzīvesvieta (kas nav deklarēta kā maksātāja papildu adrese). Ja nekustamais īpašums, kuru atsavina, ir mantots līgumiskā, testamentārā vai likumiskā ceļā no fiziskās personas, kuru ar maksātāju saista laulība vai radniecība līdz trešajai pakāpei Civillikuma izpratnē, šīs panta daļas izpratnē uzskatāms, ka nekustamais īpašums ir maksātāja īpašumā no dienas, kad attiecīgais nekustamais īpašums reģistrēts zemesgrāmatā kā mantojuma atstājēja īpašums."

Tā kā likums par vienu no nosacījumiem šajā gadījumā izvirza nosacījumu, ka jābūt deklarētai dzīvesvietai, tad, protams, šī norma nav piemērojama, pārdodot zemes gabalu, jo uz tā nav iespējams deklarēties.

2. Pārdod vienīgo nekustamo īpašumu

9. panta pirmās daļas 33.[1] punkts:

"Ienākums no nekustamā īpašuma atsavināšanas, kas maksātāja īpašumā (no dienas, kad attiecīgais nekustamais īpašums reģistrēts zemesgrāmatā) ir ilgāk par 60 mēnešiem un pēdējos 60 mēnešus līdz nekustamā īpašuma atsavināšanas dienai ir bijis maksātāja vienīgais nekustamais īpašums. Ja nekustamais īpašums, kuru atsavina, ir mantots līgumiskā, testamentārā vai likumiskā ceļā no fiziskās personas, kuru ar maksātāju saista laulība vai radniecība līdz trešajai pakāpei Civillikuma izpratnē, šīs panta daļas izpratnē uzskatāms, ka nekustamais īpašums ir maksātāja īpašumā no dienas, kad attiecīgais nekustamais īpašums reģistrēts zemesgrāmatā kā mantojuma atstājēja īpašums."

3. Pārdod īpašumu, kas iegūts laulības šķiršanas gadījumā

9. panta pirmās daļas 34. punkts:

"Ienākums no nekustamā īpašuma atsavināšanas, kas radies saistībā ar mantas sadali laulības šķiršanas gadījumā, ja vismaz 12 mēnešus līdz atsavināšanas līguma noslēgšanas dienai tas ir bijis abu laulāto deklarētā dzīvesvieta (kas nav deklarēta kā papildu adrese)."

4. Pārdod īpašumu, kas atsavināts sabiedrības vajadzībām

9. panta pirmās daļas 34.[1] punkts:

"Ienākums no Sabiedrības vajadzībām nepieciešamā nekustamā īpašuma atsavināšanas likumā noteiktajā kārtībā atsavināta nekustamā īpašuma, ja minētais īpašums ir maksātāja īpašumā ilgāk par 60 mēnešiem (no dienas, kad attiecīgais nekustamais īpašums ir reģistrēts zemesgrāmatā) vai ja šis ienākums no jauna tiek ieguldīts funkcionāli līdzīgā nekustamajā īpašumā 12 mēnešu laikā pēc sabiedrības vajadzībām nepieciešamā nekustamā īpašuma atsavināšanas. Ja nekustamo īpašumu Sabiedrības vajadzībām nepieciešamā nekustamā īpašuma atsavināšanas likumā noteiktajā kārtībā kompensē ar citu nekustamo īpašumu, atsavinot šādas kompensācijas veidā iegūto nekustamo īpašumu, par tā iegādes dienu uzskata dienu, kad zemesgrāmatā tika reģistrēts saskaņā ar Sabiedrības vajadzībām nepieciešamā nekustamā īpašuma atsavināšanas likumu atsavinātais nekustamais īpašums."

5. Ienākums no pārdotā īpašuma tiek ieguldīts funkcionāli līdzīgā īpašumā

9. panta pirmās daļas 34.[2] punkts:

"Ienākums no nekustamā īpašuma atsavināšanas (attiecīgais nekustamais īpašums reģistrēts zemesgrāmatā kā maksātāja vienīgais nekustamais īpašums), ja šis ienākums no jauna tiek ieguldīts funkcionāli līdzīgā nekustamajā īpašumā 12 mēnešu laikā pēc nekustamā īpašuma atsavināšanas vai arī pirms nekustamā īpašuma atsavināšanas."

Nākamajos "Lauku Lapas" numuros stāstīsim par to, kā noteikt nekustamā īpašuma iegādes vērtību, ja pārdošanas ienākums ir ar nodokli apliekams, par deklarāciju iesniegšanas kārtību Valsts ieņēmumu dienestam par ienākumu no kapitāla, kā arī minēsim praktiskus piemērus.

Linda Puriņa, LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja

SVARĪGĀKIE NORMATĪVIE AKTI:
- likums "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli";
- MK 21.09.2010. noteikumi Nr. 899 "Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība";
- MK 21.08.2012. noteikumi Nr. 568 "Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa deklarācijām un to aizpildīšanas kārtību".

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

MĀJRAŽOŠANA

TAPIS SKAIDRS, KAS IR MĀJRAŽOTĀJS

Pēc piecu gadu ilgām diskusijām Zemkopības ministrijā šī gada 30. jūnijā beidzot ir pieņemti labvēlīgi Ministru kabineta noteikumi dzīvnieku izcelsmes produktu mājražotājiem, kas stājušies spēkā 4. jūlijā. Izstrādāta arī definīcija par to, kas ir mājražotājs. Tiesa gan, tā attiecas tikai uz mājražotājiem, kuri gatavo dzīvnieku izcelsmes produkciju.

Prasības mazumtirdzniecības uzņēmumiem, kas piegādā mājas apstākļos ražotu vai gatavotu dzīvnieku izcelsmes pārtiku

Foto: Ilze Rūtenberga–Bērziņa

Ministru kabineta noteikumi Nr. 358

Rīgā, 2015. gada 30. jūnijā

Izdoti saskaņā ar Veterinārmedicīnas likuma 25. panta 12. punktu

1. Noteikumi nosaka prasības mazumtirdzniecības uzņēmumiem, kas veic papildu, vietēja mēroga un ierobežotas darbības, piegādājot mājas apstākļos ražotu vai gatavotu dzīvnieku izcelsmes pārtiku:

1.1. tieši galapatērētājam;

1.2. mazā daudzumā citiem mazumtirdzniecības uzņēmumiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 853/2004, ar ko nosaka īpašus higiēnas noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtiku, 1. panta 5. punkta "b" apakšpunkta "ii" apakšpunktu.

2. Dzīvnieku izcelsmes pārtika šo noteikumu izpratnē ir:

2.1. piena produkti, olu produkti, medus produkti, apstrādāti zvejniecības produkti, gaļas produkti un gaļas izstrādājumi, izņemot svaigu gaļu;

2.2. pārtika, kas satur šo noteikumu 2.1. apakšpunktā minētos produktus.

3. Mazs dzīvnieku izcelsmes pārtikas daudzums, ko mājražotājs saražo, lai to piegādātu citam mazumtirdzniecības uzņēmumam, ir līdz 30 procentiem no kopējā mājas apstākļos saražotās dzīvnieku izcelsmes pārtikas apjoma gadā, bet ne vairāk kā 4000 kilogramu dzīvnieku izcelsmes pārtikas mēnesī.

4. Par mājražotāju uzskata pārtikas aprites uzņēmumu – saimnieciskās darbības veicēju (turpmāk – uzņēmums), kas mājas apstākļos saražoto dzīvnieku izcelsmes pārtiku piegādā tieši galapatērētājam vai – ne vairāk kā 30 procentu no kopējā saražotā dzīvnieku izcelsmes pārtikas apjoma – citam mazumtirdzniecības uzņēmum am, ja darbības ar dzīvnieku izcelsmes pārtiku notiek:

4.1. individuālajā dzīvojamā mājā, no kuras vismaz 75 procenti, ieskaitot tās teritorijā esošās ēkas (piemēram, pirts, šķūnis, kūts, garāža), tiek izmantoti dzīvošanai un savām vajadzībām;

4.2. atsevišķi būvētā, dzīvnieku izcelsmes pārtikas ražošanai un gatavošanai plānotā un iekārtotā būvē individuālās dzīvojamās mājas teritorijā;

4.3. atsevišķi būvētā, pārtikas ražošanai un gatavošanai paredzētā un iekārtotā būvē, kas atrodas ārpus individuālās dzīvojamās mājas teritorijas līdzās izejvielu ieguves vietai (piemēram, dzīvnieku novietnei, piena fermai, kautuvei), ja tajā tiek iegūts vismaz 80 procentu dzīvnieku izcelsmes pārtikas ražošanai vai gatavošanai paredzēto izejvielu.

5. Mājražotājs dzīvnieku izcelsmes pārtiku tieši galapatērētājam:

5.1. piegādā savā ražošanas vai gatavošanas vietā;

5.2. piegādā uz mājām, biroju vai citu galapatērētāja norādīto vietu;

5.3. piegādā tirgos Latvijas teritorijā;

5.4. piegādā savā mazumtirdzniecības uzņēmumā tirgus teritorijā vai ražošanas (gatavošanas) vietā;

5.5. piedāvā savā tīmekļvietnē.

6. Mājražotājs dzīvnieku izcelsmes pārtiku mazā daudzumā drīkst piegādāt šādiem mazumtirdzniecības uzņēmumiem, kas atrodas Latvijas teritorijā 300 kilometru rādiusā no ražošanas vietas:

6.1. savam mazumtirdzniecības uzņēmumam ārpus ražošanas vai gatavošanas vietas;

6.2. citam mājražotājam;

6.3. sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumam;

6.4. citam veikalam.

7. Piegādājot dzīvnieku izcelsmes pārtiku, mājražotājs izsniedz darījumu apliecinošu dokumentu, ja to paredz normatīvie akti vai pieprasa patērētājs.

8. Lai savā uzņēmumā ražotu dzīvnieku izcelsmes pārtiku, mājražotājs drīkst izmantot savā saimniecībā iegūtos primāros produktus.

9. Piegādājot dzīvnieku izcelsmes pārtiku tieši galapatērētājam vai mazā daudzumā citam mazumtirdzniecības uzņēmumam, mājražotājs ievēro prasības, kas noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulā (EK) Nr. 852/2004 par pārtikas produktu higiēnu, kā arī citos Eiropas Savienības un Latvijas normatīvajos aktos par prasībām pārtikas aprites uzņēmumiem.

10. Uzņēmumi, kas Pārtikas un veterinārā dienesta reģistrā reģistrēti kā pārtikas ražotāji mājas apstākļos, bet neatbilst šo noteikumu 4. punktā minētajiem kritērijiem, 30 procentu saražotās pārtikas bez uzņēmuma atzīšanas drīkst piegādāt saviem mazumtirdzniecības uzņēmumiem līdz 2017. gada 1. jūlijam.

11. Mājražotāji, kas atbilst šo noteikumu 4.2. un 4.3. apakšpunktā minētajiem kritērijiem, visu saražoto dzīvnieku izcelsmes pārtiku bez uzņēmuma atzīšanas drīkst piegādāt saviem mazumtirdzniecības uzņēmumiem līdz 2017. gada 1. jūlijam.

Publicēšanai sagatavoja
Ilze Rūtenberga–Bērziņa, LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr.10 (127) (13.10.2015) Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

CITĀS VALSTĪS

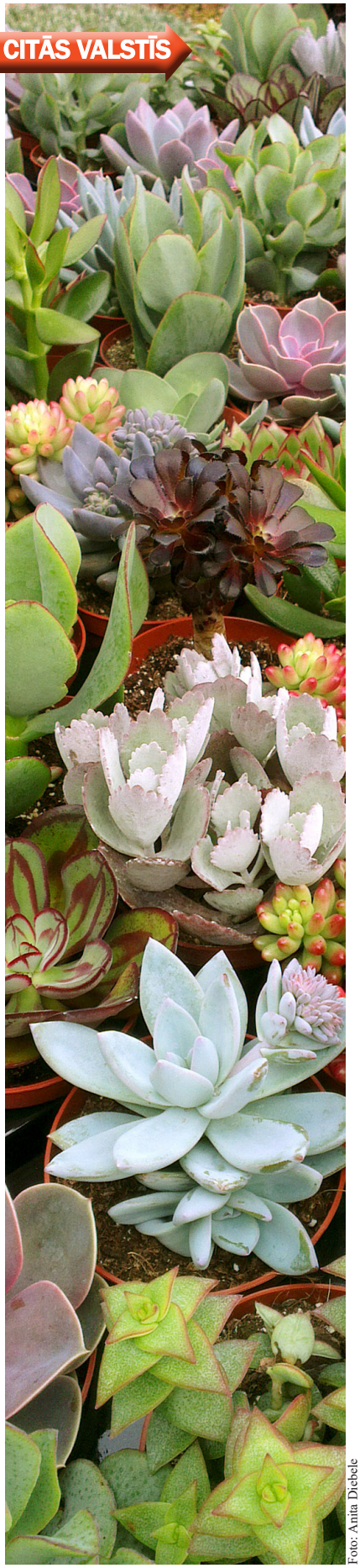

Foto: Anita Diebele

Sukulentu audzēšanas saimniecībā "Belgicactus"

INTERESANTAS LAUKSAIMNIECĪBAS DAŽĀDOŠANAS IDEJAS BEĻĢIJĀ

Pasākuma "Horizon 2020" prioritātes projekta "Lauksaimniecības inovāciju telpa/Agrispin" ietvaros bija iespēja apmeklēt radošas saimniecības Beļģijā. "Agrispin" ir projekts, kurā sadarbojas zinātnieki un konsultanti, un tā ietvaros partneri dalās ar savā valstī realizētajām jaunajām idejām lauksaimniecībā.

Sukulentu audzēšanas saimniecība "Belgicactus"

(www.belgicactus.be)

Saimniecība gadu gaitā no tās īpašnieka hobija – kaktusu audzēšanas – izaugusi līdz 21 000 kvadrātmetru platībai, kurā aptuveni puse ir siltumnīcas un puse – atvērta tipa audzētava, kurā laistīšanai lielākoties tiek izmantots savāktais lietusūdens.

Saimniecība sākusi ar kaktusu audzēšanu, taču pēdējos gados gandrīz pilnībā pievērsusies sukulentu audzēšanai. Tajā tiek ražots ap 200 dažādu produktu pārdošanai.

Inovatīvas pieejas mācības – „Agricoach" kursi

Saimniecību ilgus gadus vadījis ģimenes tēvs, bet pirms gada devies pensijā un tagad siltumnīcās „piestrādā" kā brīvprātīgais hobija darbinieks. Kad bija pienācis laiks dēliem pārņemt saimniecību, tika izlemts, ka par vadītāju kļūs dēls, kurš līdz tam strādājis par pavāru. Lai gūtu labāku priekšstatu par uzņēmuma vadīšanu, jaunais vadītājs pieteicās „Agricoach" apmācībām. Tā ir pieeja apmācībām, kurā vadības jautājumi tiek risināti lielākoties no praktiskā, ne teorētiskā viedokļa, līdz ar to ir vieglāk izprast, kā dažādās situācijās rīkoties savā saimniecībā.

Apmācības notika vienlaikus astoņiem dažādiem saimniecību vadītājiem no tuvējās apkārtnes. Katra no astoņām mācību reizēm, kas ilga aptuveni četras stundas, notika citā saimniecībā, kur bija iespēja redzēt atšķirīgu saimniekošanu, bet reizēm tik līdzīgas vadības problēmas, kas saistītas ar sezonas darbinieku piesaisti un motivāciju, naudas līdzekļu apriti un produkcijas tirgus vadību.

„Agricoach" vadības apmācības pieeja būs pieejama šī gada beigās tulkojumā angļu valodā, kad ar to būs iespējams iepazīties sīkāk.

Kazkopības saimniecība "DePolle"

(www.polle.be)

Saimniecībā tiek audzētas 500 Zānes šķirnes kazas. Iegūtais piens tiek pārstrādāts pašu pārstrādes cehā, kur tiek ražoti dažādi cietie sieri, mīkstie sieri ar dažādām piedevām un pelējuma jeb pelnu sieri. Tāpat tiek ražots saldējums ar dažādām piedevām, kā arī fasēts piens.

Saimniecībā kazas gandrīz visu gadu dzīvo kūtīs un dažkārt tiek izlaistas ganībās. Tā kā kazas gaļas tirgus Beļģijā ir ļoti neliels, bet piena produkti pieprasīti, saimniecībā secināts, ka kazlēnus audzēt ir pārāk dārgi (tiek pārtraukta piena iegūšana un pieaug veterinārijas izmaksas). Tāpēc ieviesta sistēma, ka kazas atnesas vien divas reizes un, sākot no otrās laktācijas, dod pienu vairākus gadus. Tas panākts, nodrošinot kazām kūtī „mūžīgu vasaru" ar apgaismojuma un siltuma palīdzību. Parasti aptuveni septiņu gadu vecumā kazām piens samazinās, un, ja tās dod mazāk nekā 2 l piena dienā, tās tiek likvidētas. Lai uzturētu ilgu laktāciju, esot ļoti būtiski ievērot „vasaras režīmu" un nemainīgu slaukšanas laiku.

Saimniecības valde

Fermas īpašnieki, nonākuši finansiālās grūtībās, sāka šaubīties par saimniecības nākotni, par izvēlētajiem produkcijas veidiem, noieta tirgu. Vai paplašināt tūrismu saimniecībā, samazināt vai palielināt dzīvnieku skaitu? Ko darīt, lai izdzīvotu?

Šeit ar risinājumu palīdzēja vietējie konsultanti, kuri ieteica saimniecības darbības un nākotnes izvērtēšanai izveidot valdi, kurā darbotos īpašniekiem uzticami cilvēki. Tā sastāv no īpašniekiem, konsultanta, slimnīcas vadītāja, cepumu fabrikas vadītāja un pensionēta siera ražotnes vadītāja. Visi, izņemot konsultantu, valdē strādā kā brīvprātīgie, saņemot par darbu saimniecības produkciju un pateicību.

▶ 7. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

6. lpp.

Šāda veida valde ļāva saimniecībā izprast notiekošos procesus, ļaujot īpašniekiem uz tiem paskatīties it kā no malas. Valdē iesaistīto cilvēku atšķirīgā pieredze deva stimulu izmaiņām saimniecībā, kas tagad ļauj tai strādāt ar labākiem finansiāliem rādītājiem un vairo īpašnieku apmierinātību ar saimniecības darbību un dzīvi kopumā. Saimniecība sakārtota tiktāl, ka īpašnieku pieaugušie bērni redz, ka laukos iespējams dzīvot labi un ir gatavi pārņemt saimniecības vadību nākotnē.

"DePolle" īpašnieki minēja šādas galvenās atziņas:

• Ļoti būtiski atzīt, ka ir problēmas, kas jārisina;

• Jāiemācās uzticēties iesaistītajiem cilvēkiem;

• Jābūt gataviem pārmaiņām;

• Jābūt gataviem mainīt sevi un pieeju savam darbam un īpašumam.

Loģistikas pieejas izmaiņas saimniecībā

Līdz 2013. gadam "DePolle" īpašnieki paši izplatīja savu produkciju – brauca uz tirdziņiem, veda produkciju individuāliem pasūtītājiem. Pēc saimniecības darbības analīzes tika secināts, ka šāds produktu izplatīšanas veids ir pārāk dārgs ieguldītā laika un līdzekļu dēļ, tāpēc kopā ar konsultantiem saimnieki nonāca pie secinājuma, ka jāmaina piegādes sistēma. Saimnieki uzrunāja 12 apkārtējos lauksaimniecības produkcijas ražotājus, un pieci no tiem atsaucās viņu aicinājumam veidot kopēju loģistikas sistēmu. Viņi vienojās ar pārvadātāju, kurš ir gatavs izvadāt produkciju, un tagad tirdziņos piedalās kā viens pārdevējs, kurš piedāvā kazu un govs piena produkciju, cūkgaļu, augļus un tomātus, kā arī kartupeļus un dārzeņus. Produkcija tiek vesta uz tirdziņiem, kā arī izplatīta iepriekšējiem visu saimniecību produkcijas noņēmējiem individuāli.

Loģistikas ārpakalpojuma izmantošana saimniecībām ir lētāks risinājums, nekā vest produkciju pašiem, un īpašnieku laiks var tikt veltīts būtiskākiem procesiem saimniecībā.

Safrāna audzēšanas saimniecība „Belgische Saffraan"

(www.belgischesaffraan.be)

Linda un Marks 2011. gadā nopirka lauku saimniecību, kur pārvācās dzīvot un vēlējās izveidot "Bed&Breakfast" tipa viesnīcu. Tomēr līdz šim viesnīca tā arī nav ierīkota. 2012. gadā pavisam netīšām saimnieki uzzināja par safrāna krokusu audzēšanas iespējām savā reģionā, augustā iestādīja pirmos 1000 krokusu sīpolus, un jau tajā pašā gadā ievāca sev neticami daudz – 3,12 gramu safrāna paredzamo 2 gramu vietā, kas ļāva secināt, ka viņu zeme ir piemērota šiem stādījumiem. Safrāns ir viena no dārgākajām garšvielām pasaulē un vērtējama dārgāk par zeltu.

Foto: Anita Diebele

Safrāna audzēšanas saimniecības „Belgische Saffraan" produkcija

Foto: Anita Diebele

Beļģijā varēja redzēt arī vairākas ar lauksaimniecību saistītas spēles un atrakcijas

Tagad saimniecībā ir ceturtdaļhektāru liela safrāna krokusu audze, kas tiek apstrādāta bez īpašas tehnikas, izmantojot roku darbu. Krokusi zied oktobrī, kad divas nedēļas ir aktīvākais ziedu novākšanas laiks. Safrāns ir šo ziedu putekšņlapas, kas jānovāc un jāapstrādā uzziedēšanas dienā.

Lai veicinātu safrāna pārdošanu, saimniecībā izstrādāti vairāki produkti, tai skaitā safrāna sinepes, liķieris u. c.

Radošais brauciens uz Angliju

Tikpat netīšām, kā uzsākuši safrāna audzēšanu, īpašnieki piedalījās radošā braucienā uz Angliju kopā ar citiem lauku saimniecību īpašniekiem. Šī 22 stundu ilgā brauciena mērķis bija – katram atgriezties ar loģisku un realizējamu ideju savas produkcijas pārdošanai un iepakošanai.

Brauciena galamērķis bija Anglijas lielveikals, kurā dalībniekiem tika iedoti *Polaroid* tipa fotoaparāti un dots uzdevums veikalā atrast:

Interesanti iepakotu produktu (piemēram, jogurts, kas iepakots augļu izskata trauciņos);

Produktu ar neredzētu recepti;

Produktu, kas paredzēts īpašai mērķa grupai (mohito alkoholiskais saldējums, melns salvešu iepakojums „vīriešiem");

Produktu, kas paredzēts lietošanai nepierastā laikā (mazgātu, kumosa izmēru augļu izlase uzkodām pa ceļam, uzkodu burkāni).

No brauciena safrāna audzētāji atveda idejas iepakojuma veidošanai un smēlās idejas un iedvesmu tālākai darbībai.

Anita Diebele, LLKC Projektu un attīstības daļas projektu vadītāja

AgriSpin
Funded by the Horizon 2020 Framework Programme of the European Union

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr.10 (127) (13.10.2015) Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

DĀRZKOPĪBA

Foto: Māris Narvils

Apdobes zonā sakritušie āboli ir potenciāls slimības perēklis

AUGĻU PARASTĀ PUVE VAI TIEŠĀM DĀRZU BIEDS

Katrs, kam dārzā aug kaut viena ābele vai bumbiere, būs saskāries ar šo tik ļoti izplatīto, dažādus dārza augļus bojājošo slimību, tā ir augļu parastā puve – *Monilinia fructigena.* Tā var bojāt vēl arī tādus dārza augļu kokus kā plūmes, saldos un skābos ķiršus. Nav tāda dārzkopja, vai tas būtu amatieris vai profesionālis, kas nebūtu saskāries ar šīs slimības radītām sekām.

Slimības attīstībai labvēlīgos apstākļos šī slimība var būt pat ļoti postīga, iznīcinot lielāko daļu ražas. Pazīmes ir cik vienkāršas, tik tipiskas vienlaikus. Uz augļiem parādās gaiši brūni, sākumā mazi, izplūduši plankumi, bet vēlāk – lieli, ar koncentriski izvietotiem gaiši pelēki dzeltenīgiem konīdiju spilventiņiem jeb slimības ierosinātāja apsarme. Bojātie augļi viennozīmīgi ir pakļauti sapūšanai. Lielākā daļa no tiem nobirst un sapūst pavisam, bet tie augļi, kuriem sākas mumificēšanās process, nenokritīs, bet paliks karājoties kokā līdz pat pavasarim. Var būt gadījumi, kad sēnes ierosinātājs mitrā laikā var iekļūt arī saplaisājušā zaru mizā. Sēnes micēlijam attīstoties zara koksnē, zars virs bojājuma vietas nokalst. Saplaisājušas mizas audos izveidojas sēnes konīdiju spilventiņi. Slimības ierosinātājs pārziemo zaru koksnē un zaros mumificējušos augļos. Iespēja pārziemot pastāv arī apdobes zonā.

Kas notiek nākamā gada pavasarī? Mitrā laikā dažkārt jau aprīļa otrajā pusē sāk veidoties konīdiju kopas, kas jau pēc augļukoku ziedēšanas var potenciāli inficēt jaunos augļaizmetņus. Tādu nelabvēlīgu scenāriju var veicināt augļu mizas bojājumi, ko primāri izraisa kraupis, tāpat to sekmēs ābolu tinēja bojājumi, par inficēšanās iespēju ir jāuzskata arī mehāniskie bojājumi, kas var rasties putnu knābšanas rezultātā, vējam kustinot zarus, nemākulīgi novācot ražu. Tāpat attīstību sekmē paaugstināts gaisa mitrums. Ābolu tinējs iegraužas ābolā līdz serdei, alojums ir pilns ar ekskrementiem, kas kļūst par pateicīgu vietu augļa virspusē, kur attīstīties šai slimībai.

> **Profilaksei vienmēr būs labvēlīgāka ietekme uz vidi, augļu koku un produkcijas patērētājiem**

Apkarošanas stratēģijā varam izšķirt gan netiešos – profilaktiskos, gan tiešos pasākumus.

Profilaksei vienmēr būs labvēlīgāka ietekme uz vidi, augļukoku, gan arī augļu produkcijas patērētājiem, tāpēc vienmēr vajag šiem pasākumiem pievērst pienācīgu uzmanību.

Pareiza augļu koka vainaga veidošana

Pirmajā brīdī šķiet, kāds augļukoka vainaga veidošanai ir sakars ar šo slimību, bet izrādās, ka ļoti tiešs. Viens no slimību veicinošiem faktoriem ir tieši pilienveida mitrums, kas ļauj sadīgt slimības ierosinātāja sporām. Ja vainags ir sabiezināts, tad loģiski, ka gan lapas, gan augļaizmetņi tiek ilgāk pārklāti ar ūdens lāsītēm, un pastāv liels risks sākties slimībai. Tādēļ ir ļoti svarīgi nodrošināt gaisa kustību ne tikai ap konkrēto augļu koku, bet visai rindai un dārzam kopumā. Aizvējš ir bīstamākais veids, kā provocēt šīs un ne tikai šīs slimības sekmīgu attīstību. Nodrošinot it kā augstu komfortu augļu kokam, mēs īstenībā izdarām "lāča" pakalpojumu. Tāpēc tomēr ir labāk, ka vējš var "caurstaigāt" augļukoku rindas. Visgrūtāk to nodrošināt mazdārziņos, kur parasti atrodas dārziņš pie dārziņa un katrs kvadrātmetrs tiek izmantots. Tad pastāv iespēja retināt vainagu, lai saule spīdētu līdz koka stumbram, tā žāvējot ūdens piles. Tas nodrošinās arī labas kvalitātes augļus. Jo īpaši šis moments svarīgs tiem audzētājiem, kas vēlas audzēt augļu kokus, neizmantojot fungicīdus.

Apdobes sakopšana

Apdobes sakopšana jau saistīta ar tiešu slimības ierobežošanu, jo, kā rakstīts iepriekš "Lauku Lapā", slimības skartie āboli krīt zemē un lielākoties apdobes zonā.

▶ 9. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

8. lpp.

No turienes tie regulāri jāuzlasa un jāiznīcina vai jāliek dziļajā kompostēšanā (temperatūras paaugstināšanās virs +50 °C, kas iznīcinās slimības ierosinātājus). Ja iespējams, bojātos augļus vāc arī no vainaga, jo mitros laika apstākļos ļoti aktīvi tiks inficēti un sapūs arī blakus esošie āboli. Ļoti būtisks ir sekojošs moments: vācot bojātos ābolus, drīkst vākt tikai un vienīgi tos, pārējos – labos vāc atsevišķi, pirms tam nomazgājot rokas, bet, ja strādā cimdos, tad vajadzētu vienu pāri izmantot, vācot labos ābolus, bet otru – tikai bojātajiem, nodrošinot, ka tie netiek sajaukti. Šo darbu var apgrūtināt arī gara zāle, tādēļ arī rindstarpu regulāra appļaušana dārzā nodrošinās ātrāku un efektīvāku šī darba veikšanu. Ja pēc ražas novākšanas un lapu nobiršanas atklājas, ka koku zaros ir palikušas augļu "mūmijas", tās uzmanīgi ar koku notrauc lejā un iznīcina.

Nepieciešama ābeļu tinēja ierobežošana, jo šī kaitēkļa sabojātie augļi ir tiešs mērķis slimības sekundārai attīstībai. Atkal izšķiram kā profilaktiskos, tā tiešos pasākumus. Lai šo kaitēkli konstatētu, izmanto feromonu slazdus, kuri jāizliek maija otrajā dekādē, tas palīdz plānot apkarošanas pasākumus. Atkarībā no situācijas izlidojušie tauriņi dēj oliņas vai nu uz augļaizmetņiem vai, ja tādu vēl nav, tad uz lapām vai augļu koku dzinumiem. Kāpuri parasti izšķiļas jūnija otrajā pusē, turpina baroties apmēram mēnesi līdz jūlija otrajai vai trešajai dekādei, augšanas laikā paspējot sabojāt pat vairākus augļaizmetņus. Ja laikus ir veikta augļaizmetņu retināšana, tad kaitēklim būs jāpieliek ļoti lielas pūles, lai nokļūtu līdz nākošam augļaizmetnim. Retinātā vainagā kaitēklis arī dārza draugiem putniem būs vieglāk atrodams. Vēlāk tas iekūņojas turpat uz koka, bet var nonākt arī augļu glabātuvēs. Ja feromonu slazdos īpatņu skaits sasniedz kritisko līmeni, tad lemj par insekticīdu izmantošanu, piemēram, sintētisko piretroīdu *Alfa Stop, 50 SC, Ciperkils 500 e.k., Decis, 2.5 e.k.* (arī amatieriem), *Decis Mega* (arī amatieriem), *Fastac 50 u.c.,* kā arī *Bulldock 025 EC.*

Tiešie pasākumi, ko veic slimības apkarošanai, ir dažāda veida fungicīdu pielietošana. Kādos gadījumos par to vajadzētu izšķirties? Noteikti tās ir lielās augļkopības saimniecības, kam ir būtiski nodrošināt regulāras un kvalitatīvas piegādes lielveikalu tīkliem un citiem lieliem patērētājiem. Tiem, kas audzē integrēti, būs jānodrošina vispirms profilaktisko pasākumu programma, un tad varēs ķerties pie fungicīdu lietošanas. Savukārt, ja esat pretinieki jebkādai ķīmiskai substancei, tad pie profilakses vajadzētu pastrādāt tā nopietnāk.

Amatieriem

Viens no vienkāršākajiem paņēmieniem ir lietot *Bordo* maisījumu, ko var izmantot arī amatieri. Vislabāk ir sākt ar profilaksi pavasarī, kad augļu koki vēl ir bezlapu stāvoklī, līdz brīdim, kad pumpuri sāk piebriest. Darba šķīdumu gatavo ar koncentrāciju 1–3%, tas ir 10–30 g uz litru ūdens. Tā kā šim fungicīdam ir pieskares iedarbība, tad ļoti jāpiestrādā pie apsmidzināšanas kvalitātes – retinātu vainagu vieglāk apsmidzināt. Šo pašu līdzekli var izmantot jau veģetācijas perioda laikā, gan ar mazāku 0,5–1,0% koncentrāciju, lietojot maksimāli līdz četrām reizēm, bet ne mazāk kā 15 dienas pirms ražas novākšanas tā pielietošana ir jāpārtrauc.

Profesionāļiem

Plūmju dārzos var izmantot *Chorus 50 WG 0,45 kg/ha.* Pirmo smidzinājumu veic, līdzko plūmes sāk ziedēt (AS 60), lieto līdz trīs reizēm, bet 14 dienas pirms ražas novākšanas smidzinājumi ir jāpārtrauc. Minētais ir sistēmas iedarbības fungicīds, savukārt *Effector* ir pieskares fungicīds, tādēļ efektivitāte būs cieši saistīta ar izsmidzināšanas kvalitāti. Mazliet atšķirīga ir darba šķīduma koncentrācija – ābelēm līdz diviem 0,05–0,10% smidzinājumiem veic līdz ziedēšanas beigām, vēlāk 3–6 smidzinājumus veic ar 0,050–0,075% darba šķīduma koncentrāciju ik pēc 8–14 dienām. Bumbierēm pirmo smidzinājumu ar 0,1% darba šķīduma koncentrāciju veic pumpuru plaukšanas laikā, pārējos 2–6 smidzinājumus veic ik pēc 7–14 dienām ar 0,075–0,1% koncentrāciju. Ķiršiem šķīduma koncentrācija tāda pati, tikai smidzināšanu uzsāk, sākoties ziedēšanai, vēlāk smidzina ik pēc 14 dienām, bet ne vēlāk kā mēnesi pirms ražas novākšanas pārtrauc. Ķiršiem var izmantot arī *Score 0,2 kg/ha,* sākot no ziedpumpuru atdalīšanās (piebriešanas) līdz augļu krāsošanās brīdim (AS 56–85) ik pēc 10–14 dienām, bet ne vairāk kā divas reizes, un divas nedēļas pirms ražas novākšanas smidzināšanu pārtrauc. Līdzīgi dara arī plūmēm, tikai sāk ar ziedēšanas sākumu un turpina, līdz sāk augļi krāsoties (AS 61–85), vēl šim pašām kultūrām izmanto *Signum 0,75–1,00 kg/ha*. Smidzina ziedēšanas sākumā un otro reizi pēc 10–14 dienām atkarībā no laika apstākļiem.

Stratēģijas izvēle ir atkarīga no pārliecības, darba pieredzes, tehnikas kvalitātes un vēlmes lietot drošus un garšīgus, pašu audzētus augļus.

Māris Narvils, LLKC Augkopības nodaļas vecākais speciālists dārzkopībā

Foto: Māris Narvils

Tiks inficēts arī lielais ābols

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr.10 (127) (13.10.2015) Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

LOPKOPĪBA

PIENA IEGUVE, IZMANTOJOT RUPJO LOPBARĪBU

Piena ieguve, izmantojot rupjo lopbarību, ir ļoti būtiska, lai saražotu pēc iespējas lētāku pienu. Piena ražošanā mērķis ir 40–45% no gada izslaukuma iegūt no rupjās lopbarības. Kā to aprēķina?

Tas ir teorētisks aprēķins, ko veic, vadoties no izēdinātās spēkbarības. Saimniecībās precīzi uzskaita govīm (tikai govīm, bez jaunlopiem un teļiem) izbaroto spēkbarību (graudi, melase, graizījumi, rapšu rauši utt.).

Visu spēkbarību pārrēķina sausnas kilogramos. Ir aprēķināts un tiek pieņemts, ka no 1 kg spēkbarības sausnas govs saražo 2,2 kg EKP (enerģētiski koriģētā piena). Tādējādi aprēķinām, cik piena esat ieguvuši no spēkbarības, to atņemam no vidējā izslaukuma un iegūstam ar rupjās lopbarības izēdināšanu izslaukto pienu.

Nedaudz vienkāršāks aprēķins ir patērētā spēkbarība 1 kg piena ieguvei, ko ērti var sarēķināt piena pārraudzības kontroles dienā. Mērķis ir 250–270 g spēkbarības uz 1 kg piena. Aprēķināšanai un uzskaitei var izmantot 1. tabulu.

Aprēķini veikti LLKC Lopkopības kompetenču centra un Lopkopības nodaļas ierīkotā demonstrējuma "Dažādās veģetācijas fāzēs pļautas zāles skābbarības kvalitātes vērtējums un sagatavošanas tehnoloģiju salīdzinājums slaucamo govju saimniecībās" ietvaros. Tajā tika iekļautas divas saimniecības – "Gribolva" un "Upmalu mājas" Riebiņu novada Galēnu pagastā.

Apkopojot dažādo skābbarību rezultātus, tika sastādītas arī barības devas 30 kg izslaukumam (skat. 2. tabulu). Aprēķinos redzams, ka maksimālā atšķirība starp izslaukto pienu no skābbarības sasniedz 8,1 litrus (14,7 litri un 6,6 litri) vai 27%. Attiecīgi arī barības izmaksas uz katru litru piena atkarībā no zāles skābbarības mainās par 3 centiem, jeb, rēķinot uz govi (30 l), – par 1 eiro dienā.

Silvija Dreijere,
LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja

1. tabula. Spēkbarības patēriņš piena ieguvei

	Piemērs (datums)
Govju skaits ganāmpulkā (G)	32 govis
Vidējais izslaukums dienā, kg EKP (E)	Vidēji 29,7 kg piena no govs dienā
Spēkbarības patēriņš uz visām govīm, kg/dienā (S)	291 kg
Spēkbarības patēriņš uz 1 kg piena. Mērķis ir 250–270 g (S/(G x E))	0,306 kg jeb 306 g uz kg piena

2. tabula. Barības devu izmaiņas atkarībā no skābbarības kvalitātes

Botāniskais sastāvs	Sausna	Proteīns, % sausnā	NDF, % sausnā	ADF, % sausnā	NEL, MJ/kg sausnas	Mieži, kg	Rapšu rauši, kg	Melase, kg	Sojas spraukumi, kg	Iegūstamais piens no skābbarības, l	Iegūstamais piens no skābbarības, %
Ganību airenes, baltais āboliņš	25,6	16,35	44,38	30,88	6,14	6	1,5	1		14,1	47,1
Ganību airenes, baltais āboliņš	25,62	12,38	49,93	35,29	5,79	5	4	1		11,0	36,6
"Graze max", 5. gads	25,81	16,06	44,02	32,27	6,03	6	1,5	1		14,1	41,7
Ganību airenes, baltais āboliņš	29,22	14,75	52,81	38,25	5,56	6	2,5	1		12,1	40,4
Stiebrzāles, 5. gads, baltais āboliņš	29,28	14,9	49,35	33,14	5,96	5,5	2,3	1		13,5	44,9
Stiebrzāles, 5. gads, auzeņairenes	29,64	12,1	55,76	39,29	5,47	6	4	1	0,5	8,1	27,1
Airene, timotiņš, sarkanais āboliņš	30,94	14,38	50,62	37,36	5,63	5,5	2,8	1		12,5	41,5
Airene, timotiņš, sarkanais āboliņš - 50%, auzas ar zālāja pasēju - 50%	24,5	13,26	52,21	37,15	5,64	5,5	3,7	1		10,7	35,5
Airene, timotiņš, sarkanais āboliņš - 80%, auzas ar zālāja pasēju - 15%, auzas ar zālāja pasēju, 2. pļāvums - 5%	31,73	16,44	47,36	32,45	6,02	6	1,2	1		14,7	49,1
Viengadīgā airene	31,87	11,29	52,74	37,45	5,62	5	4	1	0,6	9,8	32,7
Viengadīgā airene ar zālāju pasēju, arī nezāles	38,57	12,47	53,46	37,33	5,63	5	4	1		11,0	36,6
Kvieši un stiebrzāles	39,57	11,37	55,5	35,39	5,79	6	4		0,7	9,4	31,3
Vasaras kvieši, airene	42,77	10,91	60,51	39,72	5,44	6,5	4	1	0,8	6,6	22,0

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv
WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LOPKOPĪBA

KARTUPEĻU IZĒDINĀŠANA GOVĪM UN PĀRĒJIEM MĀJLOPIEM

Kartupeļi ir noderīga barība mājlopiem. Tie ir izēdināmi visām mājlopu sugām. Iemesls, kāpēc kartupeļi netiek izbaroti lielos daudzumos, ir pavisam vienkāršs, jo citi barības līdzekļi ir lētāki.

Kāda ir kartupeļu barības vērtība?

Nepieciešami 400 līdz 500 kilogrami kartupeļu, lai nodrošinātu to pašu barības vērtību, kas ir 100 kilogramos graudu. Tā ir aptuvenā vērtība, bet to var ērti izmantot, lai saprastu, cik daudz lopiem kartupeļu ir nepieciešams. Kartupeļu sausnā vidēji ir 6–8% proteīna, 75% – cietes un cukuru. Tajos ir maz A un D vitamīnu, bet daudz kālija.

Ar ko vēl kartupeļi ir vērtīgi lopbarībā?

Tie ir caureju veicinoši, un, izbarojot kartupeļus govīm, kurām barības devā nav skābbarības, cukurbiešu graizījumu vai melases, bet tikai siens, tie labi ietekmē gremošanu. Tie ir garšīgi, uzlabo apetīti un citu barības līdzekļu apēdamību. Tajos ir daudz ūdens (vairāk par 80 procentiem), kas palielina ūdens uzņemšanu dzīvniekiem gadījumos, kad ūdens nav brīvi pieejams. Tas ir īpaši svarīgi tieši slaucamajām govīm mazajās saimniecībās, kur ūdens tiek izdzirdināts tikai 2–3 reizes dienā.

Cik daudz kartupeļu drīkst izbarot katru dienu?

Standarta ieteikums ir 2,5 līdz 4 kg kartupeļu uz katriem 100 dzīvsvara kilogramiem. Dzīvnieki pie kartupeļiem ir jāpieradina pakāpeniski. Lielas govis dienā var apēst pat vairāk nekā 18 kg kartupeļu. Zirgiem var izbarot 6 līdz 9 kg dienā. Cūkām var izbarot kartupeļus, aizstājot 1 kg spēkbarības (graudu) ar 4 kg kartupeļu. Putniem daļu graudu var aizstāt ar tādu pašu daudzumu vārītu kartupeļu. Kartupeļi var aizstāt kukurūzas skābbarību nobarojamiem gaļas liellopiem.

Kā tos izbarot?

Lai iegūtu vislabākos rezultātus, kartupeļus sasmalcina. Tas uzlabo gan garšu, gan samazina aizrīšanās risku. Lopiem kartupeļus izbaro termiski neapstrādātus, izņemot mājputnus, kuriem kartupeļi ir termiski jāapstrādā (jāvāra), arī cūkām vislabāk izmantojas vārīti kartupeļi.

Kad tos izbarot govīm?

Pēc slaukšanas. Kāpēc? Jo piens (piena tauki) no kūts gaisa var piesaistīt kartupeļu smaržu, ja tos izbaro slaukšanās laikā. Paši apēstie kartupeļi caur govs organismu neietekmē piena garšu.

Kartupeļu skābbarība – vai tas ir iespējams?

Labu skābbarību varot sagatavot, ja uz 1 tonnu labi apžāvētas zāles pievieno 250 kilogramus kartupeļu. Kartupeļi būtu jāiesmalcina masā ar zāles smalcinātāju. Iegūtā skābbarība varētu būt līdzvērtīga kukurūzas skābbarībai.

Vai pastāv arī draudi, izēdinot kartupeļus?

Jā, atsevišķos gadījumos. Pārāk daudz zaļu (pēc krāsas) kartupeļu var izraisīt saindēšanos, jo satur solanīnu. Kartupeļus ilgstoši uzglabājot, tie saasno, un asnu vietās arī veidojas solanīns, tāpēc kartupeļu asni nedrīkst nonākt dzīvnieku barībā. Pārbarošana ar kartupeļiem var izraisīt nopietnu caureju. Reizēm dzīvnieki var arī aizrīties ar kartupeļiem.

Silvija Dreijere, LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja, izmantojot ASV Mainas universitātes ieteikumus

PIEEJAMS PIENA PAŠIZMAKSAS APRĒĶINA MODELIS

LLKC speciālisti sadarbībā ar Latvijas Lauksaimniecības universitātes un Zemkopības ministrijas speciālistiem izstrādājuši piena ražošanas pašizmaksas aprēķina modeli, kas pieejams lietošanai mājaslapas www.llkc.lv sadaļā "Noderīgi".

Piena pašizmaksas modelis ir veidots, lai tajā varētu izmantot saimniecībā pieejamos visu nozaru kopīgos grāmatvedības datus un nebūtu nepieciešams veidot atsevišķi nodalītu izdevumu uzskaiti par katru no saimniecības darbības nozarēm vai sektoriem.

Piena pašizmaksas modelis aprēķina vidējo pašizmaksu par periodu (gadu, pusgadu utt.), tādēļ modelī ievadāmi dati, kas raksturo saimniecības finanšu situāciju par konkrēto laika periodu.

Pašizmaksas aprēķinu veic vairāku iemeslu dēļ. Pašizmaksas aprēķina instruments sniedz saimniekiem iespēju analizēt savas saimniecības sasniegtos rezultātus. Piena pašizmaksa norāda cenu, kas zemniekam būtu jāsaņem par pārdoto pienu, lai piena saimniecība neciestu zaudējumus. Protams, jāņem vērā, ka piena cenai ir tendence svārstīties. Bet, ja cena kādā brīdī ir zemāka par pašizmaksu, tas nenozīmē, ka saimniecība noteikti cietīs zaudējumus. Otrkārt, modelis sniedz iespēju uzzināt, kāda būtu bijusi pašizmaksa, ja kāda no izmaksu pozīcijām būtu citāda, piemēram, ja pirktā barība būtu bijusi lētāka. Treškārt, izmantojot vienotu metodoloģiju, aprēķinus var salīdzināt starp dažādām saimniecībām.

Saimniecības datu ievades lapā lietotājam ir jāievada savas saimniecības dati. Lapas lejasdaļā ir redzams piena pašizmaksas aprēķina rezultāts. Lietotāju ērtībai lapā ir minēti piemēri, lai lietotājs redz, kādas ir aptuvenās vērtības. Rezultātu lapā lietotājam ir iespēja modelēt situāciju gadījumā, ja kāda no aprēķinos iekļautajām pozīcijām mainās. Lietotājam jāizvēlas maināmā pozīcija, jāieraksta baltajās šūnās pozīcijas jaunā vērtība. Lapas augšpusē blakus jau aprēķinātajai pašizmaksai parādīsies alternatīvais rezultāts.

Modelis ir balstīts uz koeficientu lietošanu izmaksu attiecināšanai piena ražošanai. Koeficienti veidojas no dažādu resursu noslodzes piena ražošanā pret kopējo resursu noslodzi.

Ja jums rodas jautājumi vai komentāri par modeli vai tā darbību, lūdzu, sazinieties ar LLKC Ekonomikas nodaļas speciālistiem Andri Stepanovu vai Raivi Andersonu. Tālrunis 63050576, e-pasti: andris.stepanovs@llkc.lv; raivis.andersons@llkc.lv.

LLKC Ekonomikas nodaļa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr.10 (127) (13.10.2015) Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

BRISELES GAITEŅOS

ES DĀRZEŅU RAŽAS PIETIEKAMAS, CENAS – ZEMAS

ES valstīs augļu un dārzeņu ražas šajā sezonā bijušas pietiekami labas, taču daudzviet kvalitāti ietekmējis sausums. Vienlaikus vairumā ES valstu lielveikali cenšas nospiest maksimāli zemas iepirkuma cenas, mazinot zemnieku ienākumus līdz kritiskam līmenim.

Situācija ES augļu un dārzeņu tirgū vērtēta COPA–COGECA darba grupā "Augļi un dārzeņi", kurā kā eksperte no Latvijas piedalījās biedrības "Zemnieku saeima" pārstāve Edīte Strazdiņa.

Apvienotās Karalistes pārstāvji minēja, ka viena no būtiskākajām problēmām ir cenu svārstības un tirgus neprognozējamība, taču norādīja, ka Krievijas noteiktais embargo importam no ES tirgu neietekmē.

Francijā palielinās vietējo augļu patēriņš, un tirgus attīstība tiek vērtēta pozitīvi. Dārzkopjiem šis gads bijis labāks nekā iepriekšējais, taču nedrošību sēj lielās cenu un tirgus svārstības.

Spānijas dārzkopji izjūt vērā ņemamu spiedienu no lielveikaliem, kas pieprasa cenu pazeminināšanu, kaut arī sausuma dēļ augļu ražas ir zemākas un tirgū pārprodukcijas nav. Tomēr situācija tirgū tiek vērtēta kā stabila.

Itālijas dārzkopju ražas kvalitāti ietekmējis sausums, bet tirgū ir augļu pārprodukcija, īpaši smaga tirgus situācija persikiem un aprikozēm.

Polijā problēmu rada liela apjoma zemas kvalitātes dārzeņi, un tirgū situācija tiek vērtēta kā smaga, un cenas ir zemas. Zemnieki atrodas uz izdzīvošanas robežas, un tiek ziņots, ka sācies bankrotu vilnis. Polija pamatīgi cieš no sausuma nodarītā posta, tiek piedāvāta apdrošināšana, bet no tūkstošiem saimniecību to izmanto tikai 86.

Zviedrijā augļu un dārzeņu sektorā situācija labvēlīga lauksaimniekiem, – Krievijas embargo ietekmes uz tirgu nav, vietējais tirgus tiek aizsargāts un vietējie vairum un mazumtirgotāji pērk tikai Zviedrijā audzēto produkciju par cenām, kādas ir izdevīgas zemniekiem, nepakļaujas cenu spiedienam no ārpuses.

Čehijā situācija ir labāka nekā pērn, bet ražas cieš no sausuma, visvairāk āboli, bumbieri, plūmes, kuru izmērs ir mazāks un kvalitāte – sliktāka. Mazāk cietuši kauleņaugi. Augļu un dāzeņu cenas ir zemas. Čehijā problēmas rada fakts, ka tirgotāji neizvēlas šķirnes, kas bija piemērotas Krievijas tirgum, līdz ar to nopietni jādomā par attiecīgās produkcijas noietu.

Nīderlandē labāka situācija nekā pērn ir gurķu un ābolu tirdzniecībā, pārējiem dārzeņiem cenas saglabājas zemas, neskatoties uz samazinātām sējumu un stādījumu platībām. Lauksaimnieki jūt spiedienu uz cenām no lielveikaliem, kur tirgotāji pat lētākajiem piedāvājumiem nesalīdzina kvalitāti, bet seko līdzi interneta cenām, izdarot spiedienu uz piegādātājiem.

Lietuvā dārzeņu kvalitāti bojā slimības, ražu samazina sausums, vienlaikus lielveikali saglabā zemas cenas, neskatoties uz kvalitatīvu dārzeņu trūkumu. Tomēr salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem situācija ir daudz labāka, īpaši gada otrajā pusē.

Latvijā ļoti būtiska ir sava iekšējā tirgus nosargāšana un sakārtošana. Pat nelielu importa daudzumu ievešana pilnībā aptura un sagrauj vietējo zemnieku realizāciju un ienākumus. Salīdzinājumā ar pērno gadu, kad dārzeņu cenas būtiski samazināja lētais imports, šogad cenas pieņemamā līmenī ir atgriezušās tomātiem, gurķiem, burkāniem un sīpoliem, bet zemākas ir kāpostiem. Šobrīd tirgus nav prognozējams, ir pārāk lielas svārstības, kur dārzeņu pārprodukcija mainās ar to trūkumu, un zemniekiem ir ļoti grūti prognozēt stabilu ražošanu, gandrīz neiespējami ir sagatavot biznesa plānus un kalkulēt naudas plūsmu. Šādā situācijā ir ļoti apgrūtinoši pavasaros saņemt apgrozāmo līdzekļu kredītus no bankām un plānot jebkādu attīstību.

Darba grupā secināts, ka ir lielas atšķirības starp valstīm gan klimatisko apstākļu ietekmes, gan iepirkuma cenu ziņā uz dārzkopības produkciju. Izskanēja secinājums, ka jāaicina Eiropas Komisiju (EK) turpināt atbalstīt iekšējo patēriņu, kā arī skolas augļa programmu. Tāpat dalībvalstis tiek aicinātas iesūtīt Krievijas embargo radīto zaudējumu apjomus, lai varētu sagatavot aprēķinus iesniegšanai EK.

copa cogeca
european farmers european agri-cooperatives

COPA–COGECA ir Eiropas līmeņa lauksaimnieku organizācija ES dalībvalstu lauksaimnieku pārstāvjiem komunikācijā ar lauksaimniecības politikas veidotāju EK un citām starptautiskām institūcijām. COPA dibināta 1958. gadā, COGECA dibināta 1959. gadā, un no 1962. gada abas organizācijas strādā apvienoti.
COPA ir pārstāvētas 60 ES dalībvalstu lauksaimnieku NVO un 36 partnerorganizācijas no Eiropas valstīm – Islandes, Norvēģijas, Šveices.
COGECA pārstāv 38 lauksaimnieku nevalstiskās kooperatīvu organizācijas no ES dalībvalstīm un partnerorganizācijas no Eiropas Ekonomiskās zonas valstīm.
COPA–COGECA biedru organizāciju intereses tiek aizstāvētas lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

ES CŪKGAĻAS TIRGŪ PAŠIZMAKŠA AUGSTĀKA PAR CENU

Situācija ES cūkgaļas tirgū ir ļoti slikta, saražotā gaļas kilograma izmaksas ir augstākas nekā cena, ko saņem par pārdoto produkciju, šādus ziņojumus COPA–COGECA darba grupā "Cūkgaļa" sniedza gandrīz visu ES dalībvalstu pārstāvji.

Darba grupā kā eksperte no Latvijas piedalījās Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes pārstāve Dzintra Lejniece. ES cūkaudzētāju pārstāvji ES darba grupā secināja, ka Eiropas iekšējā tirgū izveidojusies cūkgaļas pārprodukcija, bet patēriņš samazinājies. Turklāt tik drīz nav gaidāma situācijas uzlabošanās nozarē, jo vienā no svarīgākajiem eksporta tirgiem Ķīnā cūkgaļas patēriņu tuvākā nākotnē samazinās ekonomiskās svārstības. Savukārt Āfrikas cūku mēris Polijā un Baltijas valstīs ir kļuvusi par ieganstu, lai slēgtu Krievijas tirgu visam ES cūku gaļas eksportam.

Eiropas Komisijas (EK) pārstāvis Uve Sprengers, īsumā iepazīstinot darba grupas pārstāvjus ar situāciju cūkgaļas tirgū, atzina, ka situācija ir slikta, bet nav instrumentu, lai to uzlabotu. EK varētu atsākt privātās uzglabāšanas shēmas cūkgaļai, vienlaikus tā neplāno atjaunot eksporta subsīdijas. Situāciju tirgū ilgtermiņā varot uzlabot tikai jaunu eksporta tirgu atrašana. Vērtējot situāciju ar Āfrikas cūku mēri, EK pārstāvji atzīst – ļoti grūti pārliecināt citas pasaules valstis, ka ES cūkgaļa nerada risku. Politiskā situācija Krievijā joprojām ir saspringta, un tiek pieliktas visas pūles, lai pārliecinātu Krieviju nediskriminēt ES ražotos cūkgaļas produktus.

Vērtējot cūkgaļas tirgus situācijas stabilizēšanas priekšlikumus Eiropas Komisijai, COPA–COGECA darba grupas pārstāvji uzsvēra, ka nepieciešams intensificēt sarunas ar Krieviju, lai varētu atsākt cūkgaļas eksportu. Tāpat nepieciešams atsākt arī privāto uzglabāšanu cūkgaļai. Situācijas stabilizēšanai varētu palīdzēt uzkrājušos tauku izmantošana tehniskām vajadzībām, piemēram, pārstrāde enerģijā, biodegvielā. Darba grupa rosina piešķirt eksporta kredītus un ieviest apdrošināšanu, veicināt cūkgaļas patēriņu, kā arī stingrāku labturības noteikumu ieviešanas atlikšanu uz labākiem laikiem.

SITUĀCIJA ES PIENA TIRGŪ

Situācija piena nozarē arī, sākoties rudenim, pasliktinās, visslikt ākā tā ir Baltijas valstīs, secināts COPA–COGECA darba grupā "Piens un piena produkti", kurā kā eksperte no Latvijas piedalījās Latvijas Zemnieku federācijas pārstāve Silvija Dreijere.

Vērtējot vidējās piena cenas ES valstīs vasaras nogalē, valstu pārstāvjiem tika sniegta informācija, ka zemākā tā bijusi Lietuvā – vidēji 20 centi/kg, Igaunijā – 23 centi/kg, un ganāmpulku skaits ir samazinājies par 5%, Latvijā vidējā piena cena – 20,5 centi/kg.

Vācijā piena cena pakāpeniski samazinās pēdējos astoņus mēnešus un ir noslīdējusi līdz 28,2 centiem/kg. Beļģijā pēc kvotu atcelšanas piena ražošana ir palielinājusies par 0,5%, bet piena iepirkuma cena ir 27,5 centi/kg, kvotas pārsnieguma dēļ maksājamā soda nauda ir 22 miljoni eiro. Beļģijā panākta vienošanās ar vairumtirgotājiem, ka turpmākos sešus mēnešus tie piemaksās zemniekiem 2,7 centus par kg piena. Piemaksa būs par vēsturisko daudzumu, kas veidojas no lielveikalos realizētā svaigpiena, sviesta un krējuma.

Somijā piena nozarē situācija ļoti smaga, zemnieki nevar laikā nomaksāt kredītus bankām, un ir skaidrs, ka bezgalīgi tās negaidīs, subsīdijas tikšot izmaksātas vēlāk nekā parasti, tāpēc naudas plūsmas nodrošināšanai lūgs atļauju izmaksāt tiešmaksājumus pirms 1. decembra.

Īrijā piena cena ir samazinājusies līdz 25,5–27 centiem/kg, piena ražošana valstī ir palielinājusies. Augusta beigās jau notika zemnieku protesta akcijas, bet valdība vēl negrib šo situāciju atzīt kā krīzi piena nozarē, lai arī zemniekiem šī cena nozīmē ražošanu zem pašizmaksas.

Zviedrijā cena ir noslīdējusi līdz 29,4 centiem/kg, kas ir zem pašizmaksas, un pašreiz vidēji katru nedēļu piecas saimniecības pārtrauc piena ražošanu. Atbalstam būs pieejami valsts kredīti ar samazinātu procentu likmi tieši piena ražošanas saimniecībām, bet ir skaidrs, ka ar to vien ir par maz, lai stabilizētu situāciju.

Dānijā piena cena ir noslīdējusi līdz 29,5 centiem/kg, un soda nauda par kvotas pārsniegumu ir 24 miljoni eiro. Arī Dānijā notiek sarunas ar vairumtirgotājiem par piemaksām pienam, pagaidām reāls rezultāts panākts ar vienu vairumtirgotāju.

Polijā situācija ir smaga, jo cena nokritusi līdz 25 centiem/kg, ir saimniecības, kurām cena jau ir zem 20 centiem/kg. Situāciju vēl sarežģītāku padarījis lielais sausums, un ne visām saimniecībām ir sagatavota visa nepieciešamā lopbarība ziemai. Soda nauda par pārsniegtajām kvotām – 21 miljons eiro.

Francijā jūlijā cena bija 30,7 centi/kg, un arī piena ražošana samazinās (jūlijā par 1%). Tiek organizēts daudz protesta akciju un mēģināts piespiest lielveikalus palielināt piena cenas.

Nīderlandē lielākais kooperatīvs *Campina* zemniekiem maksā vēl 29,5 centus/kg, bet pārējiem cenas ir zemākas – vidēji 25 centi/kg. Zemniekiem papildus zemajām cenām ir aktuāla arī nitrātu un fosfātu direktīva, par ko arī ļoti daudz tiek diskutēts. Maksājamā soda nauda par kvotu pārsniegumu ir 125 miljoni eiro.

Plašāk par COPA–COGECA darba grupā apspriesto situācju ES piena tirgū iespējams izlasīt žurnāla "Latvijas Lopkopis" septembra numurā.

Pēc COPA–COGECA ekspertu atskaitēm un Eiropas Komisijas un ziņu aģentūras LETA informācijas sagatavoja **Iveta Tomsone**

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2015. GADA NOVEMBRĪ

Termiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.

Iesniegumu un atskaišu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

		Termiņš	Oktobris											Novembris										Decembris		
			1	3	10	14	15	19	20	22	25	27	30	1	5	9	15	16	20	22	25	27	31	1	3	15
Pārejas posma valsts atbalsts (PPVA)		PPVA par zīdītājgovīm																								
Lauku attīstības programma		Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos																								
		Dabas katastrofās un katastrofālos notikumos cietušā lauksaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un piemērotu profilaktisko pasākumu ieviešana																								
		Riska pārvaldība																								
		Meža ieaudzēšana																								
		Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana																								
		Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģisksās vērtības uzlabošanai																								
Eiropas Jūrlietu un Zivsaimniecības fonda atbalsta pasākumi		Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde																								
Valsts atbalsts		Atbalsts dalībai bioloģiskās lauksaimniecības shēmā																								
		Atbalsts dalībai nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā																								
		Atbalsts dalībai aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, cilmes vietas nosaukumu vai garantētu tradicionālo īpatnību shēmā																								
		Atbalsts kredītprocentu daļējai dzēšanai																								
Grāmatvedība un nodokļi	Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																								
	Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)	Termiņš, līdz kuram nodokļu maksātājs iesniedz iesniegumu Valsts ieņēmumu dienestā, ja 2015. gadā ir izmantojis īpašo kārtību saskaņā ar PVN likuma 137. pantu (t.i., "kases metodi"), bet 2016. gadā to vairs nevēlas izmantot																								
	Mikrouzņēmumu nodoklis	Mikrouzņēmumu nodokļa pārskats																								
	Mikrouzņēmumu nodoklis	Termiņš, līdz kuram jāinformē Valsts ieņēmumu dienests, ja nodokļa maksātājs 2016. gadā vēlas maksāt mikrouzņēmumu nodokli																								
	Darījumu kvītis	Atskaite par darījumu kvīšu izlietojumu																								
	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJIEM																								
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par mēnesi) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā mēnesī pārsniedzis 711,44 eiro																								
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) - ja ienākums no kapitāla pieauguma ir no 142,30 - 711,44 eiro																								

Nr.10 (127) (13.10.2015)

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

Lauku Lapa

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LAUKU ATTĪSTĪBA

NOSLĒGUSIES PIETEIKŠANĀS JAUNIEŠU KONKURSAM "LAUKIEM BŪT!"

LAUKIEM BŪT!

Rudens ir bagātīgs ražas laiks ne tikai dabā, bet arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā. Šovasar jau piekto reizi tika izsludināts jauniešu uzņēmējdarbības konkurss "Laukiem būt!", un septembrī noslēdzās biznesa ideju pieteikumu iesniegšana.

Kopā šogad esam saņēmuši 50 biznesa plānus no visas Latvijas, kas tika iesniegti trīs kategorijās:

1) Uzņēmējdarbības ideja lauksaimniecības nozarē;

2) Uzņēmējdarbības ideja nelauksaimniecības nozarē;

3) Lauksaimniecības produkcijas pievienotās vērtības radīšana.

Visaktīvāk darbi tika iesniegti vidus reģionā (Jelgavas, Dobeles, Bauskas, Jēkabpils, Aizkraukles un Pierīgas jaunieši), un, līdzīgi kā citus gadus, vispopulārākā un idejām bagātākā konkursa kategorija ir "Nelauksaimniecības idejas".

Šis gads izceļas ar vairākiem talantīgiem jauniešiem, kuri vēlas sākt savu uzņēmējdarbību ar amatniecību saistītās jomās – gan darinot interjera un dizaina priekšmetus no koka, gan adot, šujot un aužot skaistus tekstilizstrādājumus. Tāpat vairāki jaunieši nolēmuši pievērsties tūrisma biznesam, gan labiekārtojot jau esošus objektus, gan iekārtojot aktīvās atpūtas vietas sev pieejamā teritorijā, gan vienkārši papildinot savas zemnieku saimniecības darbību, piesaistot tai lauku tūristu interesi. Vislielāko prieku sagādā biznesa plāni, kuros jaunieši plāno laukos uzsākt darboties jomās, kas līdz šim vairāk asociējās ar pilsētu – sniegt mārketinga un reklāmas pakalpojumus, veidot foto studijas, piedāvāt dizainera pakalpojumus. Protams, visiem darbiem pa vidu ir arī labas idejas lauksaimniecībā, tai skaitā gan ķiploku audzēšana, gan trifeļu audzēšana, gan paipalu un trušu audzēšana. Šogad esam saņēmuši arī darbu zivsaimniecības nozarē – karpu mazuļu audzēšana āra dīķos.

Šīs un vēl daudz citas idejas šobrīd vērtē reģionālās komisijas un oktobrī veiksmīgākie jaunieši aizstāv savas idejas pirmajā konkursa kārtā – četros Latvijas reģionos.

Pēc veiksmīgas pirmās kārtas pārvarēšanas 11 jaunieši tiks izvirzīti uz konkursa otro kārtu, kuras laikā labākie biznesa plāni no visas Latvijas cīnīsies par naudas balvām savas idejas īstenošanai.

Baiba Bērziņa, LLKC Lauku attīstības nodaļas projektu vadītāja

REPORTĀŽA

RUDENS RAŽAS PATEICĪBAS SVĒTKOS MAGDEBURGĀ

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs un Zemkopības ministrija jau vairākus gadus tiek aicināti piedalīties Saksijas–Anhaltes federālās zemes Lauksaimniecības un vides ministrijas rīkotajā lauksaimniecības produktu un preču izstādē „Rudens ražas pateicības svētki". Šogad pasākums notika jau 21. reizi laikā no 19. līdz 20. septembrim Vācijā, Magdeburgā.

Pasākuma laikā izstādes apmeklētājiem bija iespēja iepazīties ar jaunumiem dārzkopības, mežsaimniecības un lauksaimniecības tehnikas jomā, kā arī iegādāties dažādu mājražotāju sarūpētus pārtikas produktus.

Jau vairākus gadus pēc kārtas šo pasākumu kuplina arī Saksijas–Anhaltes pavalsts sadraudzības valstis – Latvija, Lietuva, Ungārija un Polija, un šogad tām pievienojās arī Rumānija un Slovēnija. Visas šīs valstis apvienojās kopējā stendā ar nosaukumu „Eiropas ciemats". Divas dienas šajos stendos tika rīkotas prezentācijas, dažādu produktu degustācijas, piedāvāti mūsu amatniecību izstrādājumi, kā arī tika sniegta informācija par tūrisma un ceļošanas iespējām.

Liels prieks, ka šogad Latvijas stendā bija vēl plašāks produkcijas klāsts nekā iepriekšējos gadus. Patīkami, ka aizvien vairāk cilvēku jau atpazīst Latvijas mājražotāju produkciju un ir to arī atzinīgi novērtējuši. Šogad, piemēram, rupjmaizes vietā aizvedām zemnieku saimniecības "Arumi" gatavoto baltmaizi un pilngraudu maizi ar žāvētu gaļu un sīpoliem. Šādu maizi pasākuma apmeklētāji varēja degustēt pirmo reizi un izteica pozitīvu vērtējumu.

No pārtikas ražošanas produkcijas tika piedāvāti tādi produkti kā akciju sabiedrības "Valmieras piens" dažādi sieru veidi, no kuriem lielāko atsaucību guva "Ķimeņu siers". Z/s "Arumi" piedāvājumā bija ne tikai maize, bet arī dažādi cūkgaļas žāvējumi. Tāpat pasākuma apmeklētāji varēja pagaršot un iegādāties daudzas citas garšīgas lietas, piemēram, dažādus ievārījumus, medu, sukādes, dabīgo sulu konfektes u. c.

Vācu apmeklētājus iepriecināja arī alus un vīna degustācijas. No dzērienu klāsta bija pieejami SIA "Brenguļu alus" un SIA "Valmiermuižas alus" tumšais un gaišais alus, kā arī z/s "Lejasķerzēni" cidoniju vīns un Paradīzes ābolu sidrs.

▶ 16. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr.10 (127) (13.10.2015) Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

“Eiropas ciemats” un tā apmeklētāji

Foto: Arvīds Krivēns, Kristīne Žēpere un Edgars Ķeveris

Stenda “Eiropas ciemats” dalībnieces no Latvijas kopā ar LLKC valdes priekšsēdētāju Mārtiņu Cimermani

◀ 15. lpp.

Tāpat plaši pārstāvēti bija Ziemeļvidzemes amatnieku izstrādājumi, kur savus adījumus, tekstilus, keramiku un rotaslietas piedāvāja biedrība “Beverīnas amatnieki” un amatniecības centrs “Rūzeles”. Prieks un lepnums, ka aizvien vairāk cilvēku novērtē skaistos amatnieku darinājumus un šogad iegādājās jau daudz vairāk nekā iepriekšējos gadus.

Vidzemes amatnieku interesantie un dažādie darinājumi

Patīkami, ka šogad īpaši pie produkcijas noformēšanas bija piestrādājuši Vidzemes amatnieki. Gandrīz pie visiem amatnieku rokdarbiem bija pieliktas zīmītes (uzraksti) vācu valodā ar preces nosaukumu, satura aprakstu, cenu vai izmēru. Tas ļoti atvieglojo mūsu darbu stendā un darīja raitāku arī pārdošanas procesu, jo pircēji daudz ko varēja uzzināt paši.

„Rudens ražas pateicības svētki” Magdeburgā ir pasākums, kas arī citus gadus vienos Latvijas un Vācijas uzņēmējus, jo jau tagad sākam domāt, kādus produktus un izstrādājumus vest līdzi nākamajā gadā.

LLKC vēlas pateikt lielu paldies visiem uzņēmējiem un mājražotājiem, kā arī asociācijas “Lauku ceļotājs” darbiniekiem par produkcijas un informācijas materiālu nodrošināšanu. Īpašs paldies LLKC Valmieras biroja vadītājai Daigai Siliņai par palīdzību produkcijas sarūpēšanā, kā arī Valmieras biroja darbiniecēm Inesei Bērziņai un Ingai Ozoliņai, Rūjienas novada tautskolas vadītājai Gitai Zariņai un LLKC darbiniecei Aijai Žideņai par aktīvu darbošanos Latvijas stendā.

Kristīne Žēpere, LLKC Tālākizglītības nodaļas izglītības projektu vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv
WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LAUKU LAPA TAVĀ E-PASTĀ
Piedāvājam iespēju saņemt informatīvos izdevumus “Lauku Lapa” un “Zivju Lapa” Jūsu e-pastā! Lai pieteiktos izdevumu elektroniskai saņemšanai, sūtiet pieteikumu uz e-pastu: lauku.lapa@llkc.lv. Uz šo e-pastu varat sūtīt arī ieteikumus, kā mēs varētu pilnveidot “Lauku Lapu” un “Zivju Lapu”.
Pieteikumā jānorāda:
Vārds, uzvārds; iestādes nosaukums, kuru pārstāvat; e-pasta adrese, uz kuru vēlaties saņemt izdevumu.

Lauku Lapa
SAGATAVOTA
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Apgādā
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018
tālr.: 63050220
Izdevumā arī LLKC arhīva un publicitātes foto

NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2020
EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
Lauku tīkls